

یادداشت

قانون پیوست فرهنگی هنوز اجرا نشده است

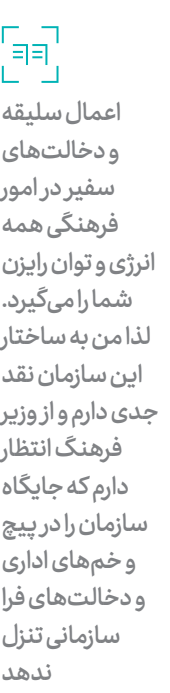
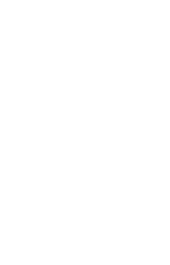
شورای عالی انقلاب فرهنگی نهادی فراقانونی است که از بدو انقلاب تأسیس شده است. این فراقانونی بودن البته به معنای بیش از قانون حرکت‌کردن نیست بلکه به این معنی است که می‌تواند راسا مصوباتی حتی بالاتر از مصوبات مجلس که نهاد موظف قانونگذاری است، داشته باشد. پس وقتی به چنین نهادی این اختیار داده می‌شود انتظار می‌رود به قدری قوی عمل کند که با توجه به برخی خلاهای قانونگذاری و مراحل سختی که ممکن است فرایند آن رخ دهد، بتواند قوانین اضطراری و لازم‌الاجرا را به‌سرعت وضع کند و به مرحله اجرا برساند. نگاهی به عملکرد شورای عالی انقلاب فرهنگی نشان می‌دهد متأسفانه این شورا به‌ویژه در چند سال اخیر به وظایف تعریف‌شده، به‌درستی عمل نکرده که اولین عامل این مساله حضور نداشتن به‌موقع، بجا و بهینه رئیس‌جمهور پیشین در شورا بوده و با این‌که شورا با حضور رئیس‌جمهور رسمیت می‌گیرد از سوی ایشان تضعیف شده که این تضعیف نشان‌دهنده بی‌اهمیت بودن شورا برای بالاترین مقام اجرایی کشور است. بنده چند سال به‌عنوان نماینده مجلس در شورای‌عالی انقلاب فرهنگی و در بخش پیوست فرهنگی و مهندسی فرهنگی حضور داشته‌ام اما نهایتاً مصوبات یا ابلاغ نمی‌شد یا بعد از ابلاغ به‌درستی اجرا نمی‌شد ضمن این‌که شورا هم پیگیری نمی‌کرد. شورای‌عالی انقلاب فرهنگی به‌عنوان نهادی که با حضور بالاترین مقام اجرایی یعنی رئیس‌جمهور کشور اداره می‌شود قوانینی تصویب می‌کند که یا قدرت اجرایش را ندارد یا اصلاً به اجرا نمی‌رسد. از این دست قوانین هم در کشور بسیار است که حتی ابلاغیه دارند اما به اجرا نرسیده‌اند و نمونه‌اش پیوست فرهنگی است؛ قانونی که سال‌ها برایش زمان صرف و در شورا تصویب شده و نهادهای قانونگذاری مختلف روی آن صحه گذاشته‌اند اما تا حد چه در طرح‌ها، لوائح و آنچه دولت باید از خود برجای بگذارد، عملیاتی است؟ این امر متأسفانه در اسناد بالادستی آموزش عالی و آموزش و پرورش هم صادق است و اینها نقایصی است که در شورای‌عالی انقلاب فرهنگی وجود دارد.

واقعیت این است شورای‌عالی انقلاب فرهنگی حداقل در ۱۰ سال گذشته هیچ تصمیم مهم و حیاتی در صحنه اجرایی فرهنگی و آموزشی کشور اخذ نکرده و اگر قرار است فراقانونی عمل کند باید فعال‌تر و بسیار دقیق‌تر وارد عمل شود وگرنه به سرنوشت شوراها و نهادهای دیگر که به وظایف خود به‌درستی عمل نکرده‌اند، دچار می‌شود و این ظرفیت در نظام اسلامی خالی و استفاده‌نشده باقی می‌ماند. □

ضرورت توجه به پدیده‌های نوظهور در حوزه چاپ

جلسه معارفه و تکریم مدیران کل دفتر چاپ و نشر و دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی‌های فرهنگی معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برگزار شد.

به گزارش روابط‌عمومی معاونت امور فرهنگی وزارت ارشاد، یاسر احمدوند، معاون فرهنگی وزیر گفت: تشکیل شورای سیاست‌گذاری چاپ، رفع مشکلات این حوزه، تدوین و نظارت بر چاپخانه‌ها و توجه به صنوف مرتبط با چاپ باید بر دستور کار قرار گیرد. تدوین نظارت بر چاپخانه‌ها و توجه به صنوف مرتبط با چاپ از دیگر وظایف است. وی افزود: توجه به پدیده‌های نوظهور در حوزه چاپ از اهمیت بالایی برخوردار است. منظور از نشر، بسترهای عرضه محتواس‌ت که باید در معاونت به آن توجه جدی داشته باشیم. از همکاران هم برای تسریع این امر انتظار هم‌دلی دارم. معاون امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با اشاره به اهمیت برنامه‌های ترویجی کتاب و کتابخوانی و ضرورت تداوم این فعالیت‌ها در دوره جدید گفت: قدردان این زحمات هستیم. ان‌شا... این روند توسعه باید و با در نظر گرفتن امکانات، باشگاه‌ها گسترده شود. این فعالیت‌ها به هیچ وجه نباید متوقف شود.

معرفی اعضای هیأت امنای بنیاد رودکی

اعضای هیأت‌امنا و هیأت‌مدیره بنیاد فرهنگی- هنری رودکی برای یک دوره دوساله معرفی شدند و وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز به عنوان رئیس هیات‌امنا معرفی شد. وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به‌عنوان رئیس هیأت‌امنا، مسعود میرکاظمی، رئیس سازمان برنامه و بودجه به‌عنوان عضو و محمود شالویی، سرپرست معاونت امور هنری به‌عنوان دبیر هیأت‌امنا معرفی شدند. همچنین فاضل‌نظری و غلامرضا اسلامی به‌عنوان اعضای حقیقی هیأت‌امنا انتخاب شدند.

ابراهیم حسن بیگی از ضعف‌های ساختاری و نبود نخبگان در سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی و رایزنی‌های فرهنگی ایران در خارج می‌گوید

حکایت یک ساختار بلا تکلیف

ادعای قدرت در دنیا، تاپیکی دوده‌ده اخیر نصیب کسانی بود که ماشین‌آلات سنگین تولید می‌کردند، نوشتابه مشکی و گازدار برای مردم جهان می‌فرستادند یا تلفن روی میز رئیس‌جمهور ایالت‌ها را می‌ساختند. موفقیت اقتصادی، شامل حال دولت‌هایی بود محصول صنایع سنگین خود را به دنیا صادر می‌کردند؛ اما حالا چند سالی است که و فرهنگ، هنر و رسانه» با صادر کردن شبکه‌های اجتماعی، فیلم و سریال‌های موفق و دیگر محصولات فرهنگی به دنیا، نه تنها درآمد خود را تا سطح صنایع سخت بالا آورد؛ بلکه گاهی از آن پیشی گرفته است. این یعنی اهمیت فعالیت فرهنگی و رساندن آن به دیگر نقاط دنیا، بیشتر و بیشتر شده است و شاید نگاهی به همین موضوع باعث شد تا محمدمهدی اسماعیلی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در همان ابتدای وزارتش اعلام کند که «در برنامه جدید، رایزن‌های فرهنگی خارج از کشور از انفعال خارج خواهند شد. او اعلام کرد توجه و مأموریت اصلی رایزن‌های فرهنگی ایران از این به بعد به اقتصاد فرهنگ معطوف خواهد شد. اما آیا این کار شدنی است؟ اصولاً مأموریت رایزن‌های فرهنگی تا به حال چه بوده است و از این به بعد باید چه باشد؟ برای پاسخ به این سؤال با یک نویسنده و چهره فعال ادبی و فرهنگی که خود سابقه‌کار به عنوان رایزن فرهنگی ایران را داشته است، صحبت کردیم و ابراهیم حسن بیگی در این خصوص به ما درباره مأموریت‌ها و عملکردهای رایزنان فرهنگی گفت.

زیب رجبایی

فرهنگ و هنر

بر اساس آنچه قانون و ساختار تعریف می‌کند (فراهم کردن بستر تعامل فرهنگی میان دو کشور) و وظیفه رایزن فرهنگی است. رایزن است که با فعالیت‌های خود زمینه را برای صدور محصولات فرهنگی و هنری کشورش به کشوری دیگر ایجاد می‌کند؛ البته این تنها وظیفه او نیست. کشوری که به نقطه دیگری از دنیا، رایزن فرهنگی می‌فرستد از او می‌خواهد مردم و دولت کشور مقصد را با فرهنگ، هنر، آداب و رسوم و زبان خود آشنا کند.

«رایزن فرهنگی» چکاره است؟

وقتی یک رایزن، مأموریت خود را خارج از کشور آغاز می‌کند یا ایجاد آشنایی میان مردم آنجا با فرهنگ کشور خود، نوعی درک و گاهی همدردی متقابل را باعث می‌شود و در نتیجه، تنش‌هایی که در اثر سوءتفاهم‌ها و تعصبات ایجاد شده، کاهش یافته و فضای مناسبی برای همکاری بین دو کشور فراهم خواهد شد. البته این آشنایی، ممکن است همه انتقادات یا سوءتفاهم‌ها را برطرف نکند و این نکته‌ای است که رایزنان فرهنگی و دولت‌مردان به خوبی آن را می‌دانند.

مساله مهم آن است که اگر یک فرهنگ، نماینده خوبی نداشته باشد تا آن را به درستی معرفی‌اش نکنند، ممکن است تصویری به دور از واقعیت در ذهن مردم کشورهای دیگر نسبت به آن شکل بگیرد. در چنین شرایطی صنعت و محصول برآمده از آن فرهنگ، قدرت اثرگذاری و پیشرفت در بازار بین‌المللی را نخواهد داشت چرا که مردم از آن استقبال نخواهند کرد. برخی فعالان فرهنگی معتقدند ماهیت کار

آن‌ها در عرصه بین الملل تنها دنبال کردن خواسته‌های کشور خودشان نیست؛ آنها بر این باورند که باید منافع مشترک هر دو کشور (هم مبدأ و هم مقصد) را در نظر بگیرند و در چنین شرایطی است که هر دو طرف سریع‌تر و بهتر به اهداف خود می‌رسند.

«کار هر کس نیست!

همه آنچه در تعاریف اولیه، از حدود اختیارات تا شرح وظایف یک رایزن فرهنگی آمده است، یک طرف و این‌که چه کسی در این پست و مقام ایفای نقش کند، طرف دیگری را ماجراست. این‌که نتایج دلخواه کشور مبدأ تحقق پیدا کند تا حد زیادی به این بستگی دارد که رایزنی‌که می‌فرستد چه ویژگی‌ها و توانایی‌هایی داشته باشد.

یک رایزن قبل از هرچیز باید شخصیتی فعال و پویا داشته باشد و آداب دیپلماتیک و مناسبت‌های ملی را به خوبی بشناسد. او باید توانایی این را داشته باشد که ظرفیت کشور مقصد و مخاطب خود را به درستی شناسایی کند و نقاط اشتراک با آنها را بیابد؛ بنابراین داشتن بینش منطقه‌ای، فرمانطقه‌ای و بین‌المللی برای رایزن فرهنگی اهمیت بسزایی دارد.

نگاهی به کارنامه این سال‌ها نشان می‌دهد که ابتدایی‌ترین اهداف از فرستادن رایزنان فرهنگی به کشورهای مختلف با مشکل مواجه بوده و عملکرد بسیاری از آنها، فاصله زیادی با برنامه‌های تعیین شده داشته است. از آنجا که تاکنون نمره قابل قبولی را در این حوزه به دست نیاوده است، به نظر می‌رسد رفع اشکالات و

معاون وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و رئیس سازمان سینمایی خبر داد

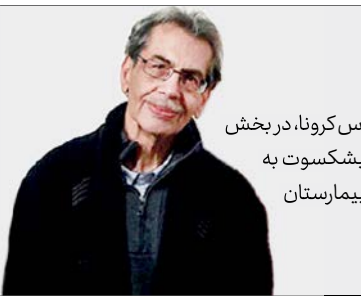
مذاکره ارشاد و صدا و سیما درباره سرنوشت شبکه نمایش خانگی

ارتقای گستره مخاطبانش باشد. با بازنگری این مصوبه مسئولیت نمایش خانگی که به مسئولیت‌های تلویزیون اضافه شده به جای اصلی‌اش بر می‌گردد. وی تأکید کرد: جایگاه نظارتی و شأن وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان سینمایی باید حفظ شو؛ البته تجربه چندساله هم نشان داده است علاوه بر نارضایتی سینماگران و صنوف، تناقضات و چندانگی در نظارت‌های کیفی و محتوایی تولیدات این حوزه ایجاد شده است.

معاون وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی با اشاره به پیگیری جدی شخص وزیر و سازمان

کامبیز درمبخش در آی‌سی‌یو بستری است

کامبیز درمبخش، کاریکاتوریست پیشکسوت ایرانی به دلیل ابتلا به ویروس کرونا، در بخش آی‌سی‌یو بستری است. نیک‌نام حسین‌پور، مدیرعامل مؤسسه هنرمندان پیشکسوت به ایستاد گفت: «شرایط عمومی آقای درمبخش خوب است. امروز همکارانم با بیمارستان صحبت کردند و دکترها از روند درمان این هنرمند راضی بودند. □

هیچ وقت از بین فرهیختگان نام آشنای فرهنگ و هنر کشور انتخاب نشدند. صرف داشتن تحصیلات و سطوح بالای علمی دلیل بر این نیست که فرد بتواند از ابزارهای مدرن و روز ایران و جهان، در حوزه هنر، فرهنگ و ادبیات استفاده کند تا انقلاب و ایران را به دنیا معرفی کند. او که از فعالان حوزه فرهنگ است، عدم ارتباط در تخصص و مسؤولیت، از رأس هرم سازمان فرهنگ یعنی مدیریت سازمان تا سطوح پایین‌تر یعنی کارکنان و کارشناسان را از جمله مهم‌ترین مشکلات این حوزه برشمرد و تصریح کرد: افراد توانمند و کاربدی هم‌که در این حوزه فعالیت می‌کردند به سیاست‌ها و شرایط موجود انتقادات جدی داشتند. نبود یک مدیریت منسجم، قوی و غیرسیاسی و از همه بدتر برخی مدیران چاپلوس و وابسته به جریان‌ی خاص، مانع از این شد که این سازمان به سمت پوست‌اندازی، نوگرایی و استفاده از ابزارهای مدرن برود.

اعمال سلیقه، ساختار غیرفعال

این فعال فرهنگی که معتقد است با یک ساختار

اداری و تشکیلاتی نامناسب مواجه بوده و هستیم، توضیح داد: این خلل در ساختار تا این حد بود که وزیر ارشاد که پدر هنر و فرهنگ در حوزه دولت است، نمی‌توانست تصمیمی درباره سازمان فرهنگ داشته باشد. رئیس سازمان را شورایی انتخاب می‌کند و به وزیر پیشنهاد می‌دهد که اغلب اعضای آن هیچ‌سختی‌با مقوله فرهنگ و هنر ندارند و اکثریت اعضا، ساختارهای مدرن فرهنگ و هنر را نمی‌شناسند. این سازمان که زیر نظر دولت کار می‌کند، از دولت بودجه می‌گیرد و حکمش را وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی امضا می‌کند اما وزیر و وزارت متبوعش نمی‌تواند یا نمی‌خواهد در امور سازمان دخالت کند. تافته جدا بافته شدن سازمان از دولت، می‌تواند رئیس سازمان را به سوی خودسری و اعمال سلیقه‌های شخصی سوق دهد، یعنی اتفاقی که در این هشت سال رخ داد.

رایزن فرهنگی سابق ایران در ترکمنستان در تشریح این بلا تکلیفی ساختاری گفت: از طرفی سازمان فرهنگ در خارج از کشور باید زیر نظر مستقیم سفیر ایران کار کند. با این حساب شورایی رئیس انتخاب می‌کند و می‌رود. وزیری حکم ریاست را امضا می‌کند و می‌رود و یک مجموعه بزرگ و مهم به دست وزارت خارجه‌ای سپرده می‌شود که هیچ سختی‌با فرهنگ و هنر ندارد. لذا اگر شما انسانی فرهیخته و شایسته‌ای را هم به عنوان رایزن فرهنگی انتخاب کنید و به خارج از کشور بفرستید تازه اول گرفتاری‌های اوست.

حسن بیگی گفت: اعمال سلیقه و دخالت‌های سفیر در امور فرهنگی همه انرژی و توان رایزن شما را می‌گیرد. لذا من به ساختار این سازمان نقد جدی دارم و از وزیر فرهنگ انتظار دارم که جایگاه سازمان را در پیچ و خم‌های اداری و دخالت‌های فرا سازمانی تنزل ندهد.

او در نقد عملکرد سازمان فرهنگ طی این سال‌ها اظهار کرد: من به عنوان کنشگر و فعال فرهنگی که مدتی وابسته فرهنگی ایران بوده‌ام و در این سازمان کار کرده‌ام باید عرض کنم که اصلاً از سازمان فرهنگ راضی نیستم. البته دوران درخشان کاری هم داشته‌ایم؛ ولی هرچه از عمر این سازمان گذشت به جای این‌که امور فرهنگی در خارج از کشور بهتر پیش رود شاهد پس‌گرایی‌های بیشتری بوده‌ایم.

جای نخبگان، خالی

حسن بیگی مهم‌ترین اتفاقی را که باید این روزها بیفتد انتخاب فردی کارآمد در راس

اسلامی و برخی مسؤولان و متولیان ارشد در حال انجام است که امیدواریم با حسن نظر و درایت ریاست محترم سازمان صدا و سیما این معضل هر چه زودتر حل و فصل شود. وی ضمن قدردانی از زنجیری‌ها و تلاش‌های وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و حسن نظر ریاست سازمان صدا و سیما اظهار امیدواری کرد با بازنگری در این مصوبه هرچه زودتر شبکه نمایش خانگی و پلتفرم‌ها به سازمان سینمایی برگردد.